

DEBRECENI BOGLÁRKA

Könyvbemutató – Kojnok Nándor emlékére...

November 27-én került sor a *Kojnok Nándor emlékkönyv* bemutatására, a Salgótarjáni Balassi Bálint Megyei Könyvtárban. Amikor elterveztem, hogy részt veszek a könyvbemutatón, többek között az is motívált, hogy – bevallom őszintén – nem tudtam, kinek az emlékére gyűlünk össze. Márpedig, ha valakinek a tiszteletére emlékkönyvet szerkesztettek és 2005-ben emléktermet avattak a BBMK-ban, valószínűleg a város kulturális életének oszlopos szereplője lehetett.

Kojnok Nándor a megyei könyvtár igazgatója volt a '70-es években, sejtett föl bennem, s ebben dr. Praznovszky Mihály szavai is megerősítettek. Mi még? És miért lehet fontos egy könyvtárigazgató története számunkra?

Most már meg tudom adni a választ. Azért fontos, mert az egykori könyvtárigazgató története példaértékű, előremutató lehet(ne) a jelen társadalom, a fiatal generáció számára.

Kojnok Nándor életútja egyszerű falusi családból indult, Palócföldön. Élettörténete pedig Nógrád megye művelődéstörténeti képét segít megrajzolni. Tevékenykedett népművelőként, tanárként, könyvtárigazgatóként, a *Palócföld* szerkesztőjeként, a Hazafias Népfront megyei elnökeként. Ő maga úgy gondolta, akkor adhat vissza valamit annak a közösségnek, vidéknek – szülőföldjének, illetve a szülőföldjén élőknek –,

amely fölnevelte, ha Salgótarjában marad és megpróbálja szépíteni, jobbá tenni környezetét.

„Egész életemet a szülőföldhöz való ragaszkodás határozza meg. Én soha nem vágyódtam el innen, csak itthon érzem „otthon” magam. Ha elmegyek Pestre, nekem délután már honvá-

gyam van. (...) Mindenütt másutt magányosnak, védtelennek és kiszolgáltatottnak érzem magam.” – vallotta egykor, Zelenka Magdolnával folytatott beszélgetése során.

Magatartása, mélyről fakadó ragaszkodása iránymutatóul szolgálhat a mai világban...

Kojnok Nándor (és néhány kortársa) tevékenységei rámutatnak arra, hogy egy kisváros életében mennyire fontos a személyiség. Egészen pontosan az, hogy a politikai és a művészeti élet terén olyan személyek kerüljenek pozíciókba, akik valóban szívügyüknek tartják a közösség fejlődését. Karizmatikus egyéniségeknek kell példát mutatniuk, kiállniuk, akiket a befogadó közeg képes maradéktalanul elfogadni.

Kojnok Nándor nevéhez köthető a könyvtári tevékenységek megreformálásának, a korszerűsítésnek több momentumuma. E mellett az intézmény, mint a megye kulturális életében jelentős szerepet betöltő központ kialakításában is részt vállalt.

„A 60-as évek elejétől kulturális központ, szellemi műhely volt a megyei könyvtár. A művészeti életnek a könyvtár volt a kohója, ide kapcsolódott az értelmiség.” (Kojnok Nándor)

A könyvtárban alakult meg a *Nógrád megyei Irodalmi Kör*, a *Salgótarjáni Művészek Klubja*, elindult a *Palócföld* című folyóirat, 1979-től megjelent a *Palócföld Könyvek* sorozat; 1976-tól szervezett az intézmény nemzetiségi olvasótáborokat. Pályázatokat hirdettek, otthont adtak irodalmi és társművészeti rendezvényeknek.

Az olvasótáboroknál szeretnék elidőzni egy pillanatra – némi nosztalgiával. A Balassi Bálint Megyei Könyvtár immár harminc esztendeje foglalkozik olvasótáborok szervezésével, hogy ápolja a magyar irodalom jeles személyiségeinek emlékét, s mintegy gazdag programokkal fűszerezve, játékos formában ismertesse meg a fiatalokat azokkal a szellemi hagyatékokkal, hagyományokkal, melyek nélkül sivárabb lenne életünk. Közben pedig hazánk középiskolásait közelebb hozza a határon túli magyarsághoz. Képtelen vagyok elfogulatlanul írni ezekről a táborokról, melyeknek 1997 és 1998 nyarán jómagam is részese lehettem. Az ott ért hatások, a gazdag programok, a közösségi élmények maradandó hatást gyakoroltak rám és nagyban befolyásolták érdeklődésem alakulását a későbbiekben. Osztom Jakab Gabriella csapattársam véleményét, aki egykor így nyilatkozott: „Megerősödött bennem a meggyőződés: mindannyian hordozzuk a csodát, ami önmagában nem biztos, hogy értékes saját magának, de attól válik igazán csodává, hogy adhat általa valamit a másik embernek... Én sokat kaptam. Remélem, tudtam adni is. Ha most a lelkemet valamihez hasonlítani kellene, azt mondanám rá: szivárvány.

Szivárvány, mert boldog, nyugodt, gondtalan, amit csodálnak az emberek.”

Az emlékkönyvben szereplő tanulmányok megmutatják, mennyire fontosakká válnak azok a „háttértevékenységek”, amelyek a könyvtár berkein belül, a külső szemlélő – a kölcsönző – számára nem tárulnak fel, vagy csak részleteiben. Ugyanakkor ezen tevékenységformák kitöltik az intézmény dolgozóinak mindennapjait. Éppen ezért a novemberben bemutatott kötet második felében a „Balassi” jelenlegi dolgozói által készített tanulmányokban a könyvtári tevékenységek formái, illetve szakaszai kerültek feldolgozásra. (*Zalánfi Zsuzsanna, Kapás Tiinde, Bódi Györgyné, Holtai Zsuzsanna, Máté Lászlóné, Gyetvainé Szorcsik Angéla tanulmányai.*)

Az emlékkönyv tehát fontos dokumentumértékkel is rendelkezik. Ennél azonban sokkal több. Egy felkiáltójel a 21. század küszöbén: „A „régiek” így csinálták!” Azok a személyiségek, akiket mi, huszonevesek csak alig, vagy egyáltalán nem ismertünk. Például Kojnok Nándor, akinek tevékenysége ihlette az illusztratív kiadvány létrejöttét. Azok „a régiek”, akik valóban tenni kívántak a köz érdekében. Azok, akik már nincsenek, vagy akik nemsokára nem lesznek közöttünk. S ha egyszer „elköltöznek” Palócföldről, ki fogja helyettesíteni őket?

Érdeemes kezünkbe venni tehát ezt a külső megjelenésében is reprezentatív munkát, melyet Gyetvainé Szorcsik Angéla szerkesztett, s elgondolkozni a múlton – és a folytatáson...

(*Salgótarján, Balassi Bálint Megyei Könyvtár, 2006*)